

Speciālistu nodrošinājuma lomas maiņa

Galīgais kopsavilkuma ziņojums

EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education

SPECIĀLISTU NODROŠINĀJUMA LOMAS MAIŅA

Galīgais kopsavilkuma ziņojums

C R O S P

Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūra (Aģentūra) ir neatkarīga un pašregulējoša organizācija. Aģentūru līdzfinansē tās dalībvalstu izglītības ministrijas un Eiropas Komisija, izmantojot darbības dotāciju Eiropas Savienības (ES) izglītības programmā.

Finansē Eiropas Savienība. Tomēr izteiktie viedokļi un pārlicība ir tikai autora(-u) viedokļi, un tie ne vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības vai Eiropas Komisijas viedokļus. Par to nav atbildīga ne Eiropas Savienība, ne Eiropas Komisija.

Jebkuras privātpersonas uzskati, kas izteikti šajā dokumentā, ne vienmēr atspoguļo Aģentūras, tās dalībvalstu vai Eiropas Komisijas oficiālos viedokļus.

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2022

Redaktori: Mary Kyriazopoulou un Anthoula Kefallinou

Šī publikācija ir atvērtās piekļuves resurss. Tas nozīmē, ka jums tai ir brīva pieeja, tās izmantošanai un izplatīšanai ar attiecīgo Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūras atļauju. Lai saņemtu papildinformāciju, skatiet Aģentūras atklātās piekļuves politiku: www.european-agency.org/open-access-policy.

Jūs varat citēt šo publikāciju šādi: Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūra, 2022. *Speciālistu nodrošinājuma lomas maiņa: Galīgais kopsavilkuma ziņojums*. (M. Kyriazopoulou un A. Kefallinou, red.). Odense, Dānija

Šis darbs ir licencēts saskaņā ar **Creative Commons licenci Attiecinājums-Nekomerciāls-Bez atvasinājumiem 4.0 Starptautisks**. Jūs nedrīkstat labot vai tulkot šo publikāciju bez Aģentūras apstiprinājuma.

Lai nodrošinātu plašāku pieejamību, šis ziņojums ir izlasāms elektroniskā formātā 25 valodās Aģentūras tīmekļa vietnē: www.european-agency.org

Šis ir oriģinālā angļu valodas teksta tulkojums. Ja rodas šaubas par tulkojumā esošās informācijas precizitāti, lūdzu, skatiet oriģināltekstu angļu valodā.

ISBN: 978-87-7599-017-7 (Elektroniski)

Sekretariāts

Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C Dānija
Tālr.: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Briseles birojs

Rue Montoyer, 21
BE-1000 Brussels Belgium
Tālr.: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

Saturs

Ievads	5
1. posms. Speciālistu nodrošinājuma pieeju plānošana Eiropas valstīs	6
2. posms. Ceļveža izstrāde speciālistu nodrošinājuma lomas maiņai	8
CROSP visaptverošā sistēma	9
CROSP pašpārbaudes rīks: ceļvedis virzībā uz speciālistu nodrošinājuma lomas maiņu	12
Nobeiguma piezīmes	15
Atsauces	16

Levads

Uz tiesībām balstītā pieeja iekļaujošai izglītībai, ko atbalsta Apvienoto Nāciju Organizācijas **1989. gada Konvencija par bērna tiesībām** un **2006. gada Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām**, nodrošina kvalitatīvu izglītību visiem. Visas Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūras (Aģentūra) dalībvalstis vienojas un strādā pie tā, lai attīstītu iekļaujošas izglītības sistēmas, kuru mērķis ir nodrošināt visu izglītojamo tiesības uz iekļaujošu izglītību kopā ar vienaudžiem viņu vietējās kopienās (**Eiropas Aģentūra, 2015**).

Cenšoties sasniegt šo uz tiesībām balstīto mērķi, valstis arvien vairāk atzīst, ka ir jāmaina speciālistu nodrošinājuma loma. Tā vietā, lai izglītojamos, kuriem nepieciešams atbalsts, ievietotu speciālās izglītības iestādēs, izglītības sistēmas virzās uz to, lai panāktu, ka vispārizglītojošo izglītības iestāžu speciālisti nodrošina dažādu vajadzību apmierināšanu (**Eiropas Savienības Padome, 2018; Eiropas Aģentūra, 2015**). Tāpēc daudzās valstīs svarīgākais jautājums ir precizēt, kāda ir speciālistu nodrošinājuma loma, atbalstot visu izglītojamo tiesības uz iekļaujošu izglītību.

Projekts **Speciālistu nodrošinājuma mainīgā loma iekļaujošas izglītības atbalstīšanā** (CROSP) bija vērsts uz speciālistu nodrošinājuma reorganizāciju, lai atbalstītu visu izglītojamo tiesības uz iekļaujošu izglītību. Tās mērķis bija apzināt un analizēt problēmas un iespējas valsts politikā un praksē, kas ietekmē speciālistu nodrošinājuma reorganizāciju un reformu ar nolūku nodrošināt iekļaujošu izglītību visiem izglītojamajiem.

Projektam CROSP bija divi posmi:

- 1. posmā (2017.–2018.) tika veikts detalizēts kartējums par iepriekšējām un pašreizējām tendencēm un situāciju 26 Aģentūras dalībvalstīs saistībā ar speciālistu nodrošinājumu, kā arī par paredzamajām nākotnes tendencēm. Rezultātā ir izstrādāts **1. posma kopsavilkuma ziņojums** (Eiropas Aģentūra, 2019).
- 2. posms (2019.–2022.) balstījās uz 1. posma galvenajiem rezultātiem, koncentrējoties uz savstarpējās mācīšanās pasākumiem. Tie ietvēra tematiskus darba seminārus, kuros piedalījās politikas veidotāji no Aģentūras dalībvalstīm. Savstarpējās mācīšanās pieejas mērķis bija dot iespēju dalībvalstīm izstrādāt efektīvākas stratēģijas, lai uzlabotu speciālistu nodrošinājuma nozīmi iekļaujošās izglītības jomā. 2. posms noslēdzās ar **ceļveža** izstrādi, izmantojot **CROSP pašnovērtējuma rīku**, kas sniedz visaptverošu pārskatu par politikas prioritātēm un stratēģijām, kā arī par galvenajiem soļiem vai atskaites punktiem (t. i., galvenajām darbībām) pārmaiņu procesā.

Šajā ziņojumā ir izklāstīti CROSP projekta 1. un 2. posma galvenie secinājumi.

1. posms. Speciālistu nodrošinājuma pieeju plānošana Eiropas valstīs

1. posma mērķis bija izveidot skaidru pārskatu par speciālistu nodrošinājuma attīstību, lai nodrošinātu izglītojamo tiesības uz izglītību kopumā un, jo īpaši, iekļaujošo izglītību. Tajā tika apzināti un analizēti valsts politikas un prakses faktori, kas atbalsta speciālistu nodrošinājuma lomas maiņu, pārejot uz iekļaujošo izglītību visiem izglītojamajiem.

Divdesmit sešas Aģentūras dalībvalstis piedalījās 1. posma kartēšanas pasākumā.

Iesaistīto valstu pārstāvji sagatavoja ziņojumus, izmantojot savu valstu ekspertu tīklu ieguldījumu. Ziņojumos tika aplūkoti visi speciālistu nodrošinājuma veidi, kas atbalsta vispārējās izglītības nodrošināšanu obligātās izglītības līmenī. Tas ietvēra atbalsta sniegšanu skolēniem speciālajās skolās, nodaļās un klasēs. Tajā bija iesaistīti arī speciālisti, kas sniedz atbalstu, konsultācijas un padomus izglītojamajiem un ieinteresētajām personām no vispārējās izglītības iestādēm. Ziņojumos bija iekļauti dati par speciālo skolu, klašu un speciālistu skaitu katrā valstī. Viņi aprakstīja arī struktūras un procesus, piemēram, politiku, atbalsta sistēmas un pārveides procesus.

Valstu ziņojumu analīze sniedza galveno informāciju par:

- speciālistu nodrošinājuma pašreizējo lomu un galvenajām iezīmēm;
- valstu galvenās politikas reformām saistībā ar speciālistu nodrošinājumu;
- turpmāko politikas attīstību, kas nepieciešama, lai pārveidotu speciālistu nodrošinājuma lomu iekļaujošās izglītības atbalstam.

Speciālistu nodrošinājuma definēšana

Saskaņā ar iesaistīto valstu sniegto informāciju, **speciālistu nodrošinājuma** pakalpojumi ietver papildu izglītības, novērtēšanas un profesionālās orientācijas pakalpojumus izglītojamajiem, kā arī papildu resursus skolām, skolotājiem un ģimenēm. Speciālistu nodrošinājums var tikt sniegts gan skolā, gan ārējā atbalsta veidā, gan speciālajās skolās.

Šajos dienestos ir iesaistītas dažādas speciālistu grupas, kas aptver speciālo izglītību, sociālo aprūpi, rehabilitāciju, veselību, agrīno intervenci, personības attīstību un pārejas ceļus izglītības sistēmā.

Aģentūras dalībvalstis aktīvi izstrādā politiku, lai pārveidotu un reorganizētu speciālistu nodrošinājumu iekļaujošās izglītības virzienā. To galvenās politikas reformas skar:

- uz tiesībām balstītas pieejas veicināšanu;
- attiecību pārveidošanu starp vispārējās izglītības un speciālistu pakalpojumiem;
- jaunu atbalsta sistēmu izstrādi.

Ieguvumi no speciālistu nodrošinājuma lomas maiņas

Daudzās valstīs, pārejot no speciālistu nodrošinājuma uz iekļaujošo izglītību, vairāk izglītojamo tiek apmācīti vispārīzglītojošās izglītības iestādēs, jo viņi saņem nepieciešamo atbalstu.

Tas veicina arī pozitīvas pārmaiņas skolu attieksmē pret daudzveidību mācību procesā.

Turklāt tas palielina skolu izpratni par nepieciešamību veidot iekļaujošu un elastīgu mācību vidi. Mainot speciālistu nodrošinājuma lomu, lai veicinātu iekļaušanu vispārīzglītojošajās klasēs, var novērst izglītojamo atskaitīšanu un palīdzēt skolotājiem apgūt prasmes atbalstīt visus skolēnus.

Šie ieguvumi veicina lielāku iekļaušanu un iekļaujošāku sistēmu attīstību, kas nodrošina kvalitatīvu izglītību visiem izglītojamajiem (Eiropas Aģentūra, 2015).

Politikas jomas, kas var veicināt pārmaiņas

Datu analīze atklāj nepieciešamību turpināt speciālistu pakalpojumu nodrošināšanu, lai tie darbotos kā resurss vispārējās izglītības sniegšanai un lai ieinteresētās personas varētu īstenot iekļaujošo izglītību. Speciālistu nodrošinājuma pārveidošana par resursiem ietver četras savstarpēji saistītas jomas, kuras politikas veidotāji uzskata par būtiskām. Tās ir šādas:

- Pārvaldības mehānismi, lai atbalstītu sadarbību starp specializētajiem un vispārējās izglītības pakalpojumiem visos līmeņos
- Finansēšanas politika un stratēģijas, kas atbalsta speciālistu nodrošinājumu, lai tie kalpotu kā resurss iekļaujošajai izglītībai

- Spēju paaugstināšanas mehānismi, kas ļauj specializēto pakalpojumu speciālistiem sniegt efektīvu atbalstu ieinteresētajām personām vispārējā izglītībā
- Speciālistu nodrošinājuma kvalitātes kontroles mehānismi, kas nodrošina pārredzamas un atbildīgas iekļaujošas izglītības sistēmas

Šīs politikas jomas ir saistītas ar galvenajām sastāvdaļām, kas ir identificētas Aģentūras iepriekšējā darbā, lai izstrādātu efektīvus, rentablus resursu sadales mehānismus un mazinātu nevienlīdzību izglītībā (skatīt **iekļaujošo izglītības sistēmu finansēšanas politika**).

CROSP 1. posma kopsavilkuma ziņojumā (Eiropas Aģentūra, 2019) ir sniegta plašāka informācija par 1. posma secinājumiem. **CROSP tīmekļa vietnē** ir pieejams arī **animēts videoklips** un **infografika**, kas sniedz galveno informāciju no 1. posma.

2. posms. Ceļveža izstrāde speciālistu nodrošinājuma lomas maiņai

Pamatojoties uz 1. posma galvenajiem secinājumiem, 2. posma īpašais mērķis bija dot iespēju dalībvalstīm izstrādāt efektīvākas stratēģijas, lai uzlabotu speciālistu nodrošinājuma lomas pārveidi iekļaujošas izglītības īstenošanā.

CROSP izmantoja savstarpējās mācīšanās pieeju. Balstoties uz esošajām pieejām un metodikām (t. i., **Endrjūss un Mannings, 2015**) un iepriekšējo Aģentūras darbu (t. i., **Valsts politikas pārskats un analīze; iekļaujošo izglītības sistēmu finansēšanas politika**), tas iesaistīja politikas veidotājus ar kopīgu profesionālo ievirzi un zināšanām iepriekš saskaņotos pasākumos un diskusijās savā starpā.

Savstarpējās mācīšanās pieejai bija trīs savstarpēji saistīti mērķi:

- **Ar saturu saistīts mērķis**, tostarp sistemātiska mācīšanās valstu starpā. Mērķis bija ne tikai apmainīties ar informāciju, bet arī nodrošināt forumu strukturētām diskusijām par politikas izaicinājumiem.
- **Ar procesu saistīts mērķis**, tostarp kopīga izvērtēšana un pašnovērtējums. Tas ļāva valstīm mācīties citai no citas, apzinot esošās politikas stiprās puses un problēmas, kā arī nosakot stratēģijas, lai mainītu speciālistu nodrošinājuma lomu iekļaujošas izglītības virzienā.
- **Ar rezultātiem saistīts mērķis**, tostarp kopīga CROSP pašnovērtējuma rīka izstrāde, kā arī informācijas izplatīšana valsts līmenī un turpmākie pasākumi.

CROSP 2. posma pasākumi

Savstarpējās mācīšanās pieeja ietvēra **divas tematisko semināru kārtas**. Noslēguma konference ar visām Aģentūras dalībvalstīm notika 2022. gadā.

Pirmajā semināru kārtā valstu pārstāvji apsprieda efektīvas valsts/reģionālās/vietējās politikas un stratēģijas, kā arī kopīgās un katrai valstij raksturīgās problēmas un pieredzi četrās tematiskajās jomās: pārvaldība, finansējums, kapacitātes stiprināšana un kvalitātes nodrošināšana.

Otrajā semināru kārtā valstis apsprieda sešus pamatprincipus (“**kāpēc**”) un to, kā tos var pārvērst politikas prioritātēs/stratēģijās (“**kas**”) un pēc tam konkrētos pasākumos (“**kā**”). Semināros galvenā uzmanība tika pievērsta arī CROSP pašnovērtējuma rīka izstrādei un izplatīšanai.

Lai aktīvi iesaistītu visus dalībniekus diskusijās, abām semināru kārtām bija dialoga struktūra. Visiem dalībniekiem tika piešķirtas lomas, un notika strukturēta apmaiņa.

Papildus divām tematisko semināru kārtām savstarpējās mācīšanās process turpinājās divās tiešsaistes sanāksmēs. Tie ļāva dalībniekiem turpināt darbu pie rīka izstrādes shēmas.

Tika sagatavots savstarpējās mācīšanās pieejas formatīvais novērtējums. Tika vērtēts, vai vienaudžu iesaistīšanās ļāva sasniegt tādas mācību rezultātus, kas var palīdzēt valstīm panākt izmaiņas procesā, virzoties uz speciālistu nodrošinājuma jauno lomu iekļaujošās izglītības atbalstīšanā. CROSP savstarpējās mācīšanās metodikas **formatīvais novērtējums** (Eiropas Aģentūra, 2022) ir pieejams CROSP tīmekļa vietnē.

CROSP visaptverošā sistēma

CROSP tematisko semināru analīzē tika izcelti vairāki **pamatprincipi, politikas prioritātes un stratēģijas**, kā arī **galvenie pasākumi**, kas atbalsta speciālistu nodrošinājuma lomas pārorientēšanu, lai atbalstītu iekļaujošo izglītību. Šie secinājumi tika sakārtoti plašākā sistēmā, kas ietver visus būtiskos pārmaiņu procesa elementus.

1. Pamatprincipi

Pamatprincipi ir visaptveroši principi, kas ir pamatā politikas un stratēģiju īstenošanai un ieinteresēto personu spējai ikdienā īstenot iekļaujošu izglītību.

Tos var uzskatīt par **vienojošām tēmām**, kas ir cieši saistītas ar speciālistu nodrošinājuma lomas maiņu. Tie sniedz ieinteresētajām personām no vispārējās un speciālās izglītības iestādēm kopīgu redzējumu par speciālistu nodrošinājuma lomu, tādējādi atbalstot sadarbību. Tie ir saskaņoti ar Aģentūras nesen pieņemtajiem **galvenajiem principiem** (2021), kas atbalsta iekļaujošas politikas izstrādi un ieviešanu praksē, kā arī sniedz papildu apstiprinājumu šiem principiem.

Kopējo CROSP sistēmu veido **seši savstarpēji papildinoši pamatprincipi**:

1. pamatprincips. Kopīga apņemšanās izstrādāt iekļaujošu izglītību

Visām ieinteresētajām personām jāizstrādā kopīgas vērtības un kopīga apņemšanās nodrošināt visiem izglītojamajiem augstas kvalitātes mācību iespējas vispārizglītojošā vidē. Speciālistu nodrošinājums izglītojamajiem, kuriem nepieciešams atbalsts, jāsniedz, pamatojoties uz sociālpedagoģisko, nevis medicīnisko pieeju.

2. pamatprincips. Zināšanu apmaiņas veicināšana un iekļaujošu kompetenču apguve, izmantojot sadarbību un sadarbības tīklu veidošanu

Lēmumu pieņēmējiem un izglītības speciālistiem gan no vispārējās, gan specializētās izglītības nozarēm jāapmainās ar zināšanām, sadarbojoties visos izglītības līmeņos, tostarp vietējā/reģionālā/valsts mērogā.

3. pamatprincips. Nepārtrauktas profesionālās apmācības nodrošināšana iekļaujošās izglītības jomā

Visiem specializēto un vispārējās izglītības iestāžu darbiniekiem, tostarp tiem, kas ieņem vadošus amatus (t. i., ar mērķi attīstīt iekļaujošas prasmes un kompetences), ir jānodrošina nepārtrauktas mācīšanās iespējas.

4. pamatprincips. Atbalsts iekļaujošas skolas vadībai un pārvaldībai

Universālā koncepta pieejai mācīšanās un mācību procesā būtu jākalpo kā resursam un jāpamato gan vispārējās izglītības, gan specializēto nozaru profesionāļu, kas ieņem vadošus amatus, darbs.

5. pamatprincips. Ieinteresēto personu aktīvas iesaistīšanās veicināšana

Jāatbalsta ģimenes, izglītojamie un citas kopienas ieinteresētās personas, lai viņas varētu aktīvi piedalīties mācīšanās un mācīšanas procesā.

6. pamatprincips. Pastāvīgas uzraudzības un novērtēšanas veicināšana

Visiem specializēto un vispārizglītojošo skolu darbiniekiem jāstrādā pie tā, lai tiktu īstenota visas skolas pieeja, koncentrējoties uz mācīšanas un mācīšanās procesu traucējošiem un veicinošiem faktoriem.

2. Politikas prioritātes un stratēģijas

Katrs pamatprincips ir saistīts ar politikas prioritātēm un stratēģijām, ko valstis semināru laikā identificēja kā efektīvu praksi. Šie ir politikas **ilgtermiņa mērķi**, kas jāīsteno attiecībā uz speciālistu nodrošinājuma lomas maiņu.

Katrs pamatprincips ietver dažas galvenās politikas prioritātes un stratēģijas, kas gan atbalsta speciālistu nodrošinājuma lomas maiņu, gan savstarpēji papildina cita citu. Valstis uzskata, ka šīs politikas prioritātes un stratēģijas ir būtiskas, lai īstenotu pamatprincipos noteiktās vērtības.

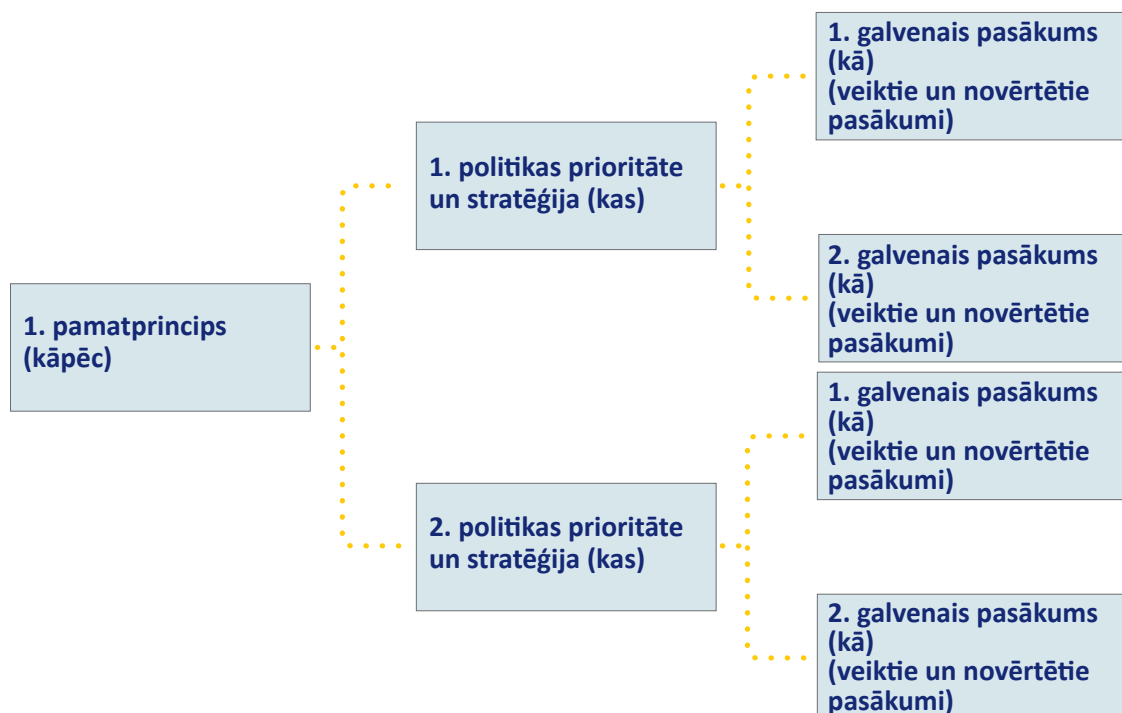
3. Galvenie pasākumi

Katru politikas prioritāti un stratēģiju var sadalīt galvenajos pasākumos kā **piemērus efektīvai** saistītās politikas un stratēģiju **īstenošanai**. Tie attiecas uz **finansējuma, pārvaldības, spēju paaugstināšanas un kvalitātes nodrošināšanas** jautājumiem, kas ļauj ieinteresētajām personām īstenot politiku un stratēģijas, uz kurām tās attiecas.

Galvenie pasākumi skar šādus aspektus:

- Kas būtu jādara
- Kā tas būtu jādara
- Kā pārbaudīt efektivitāti

Kā redzams 1. attēlā, katrs pamatprincips ir saistīts ar vairākām politikas prioritātēm un stratēģijām, kā arī ar vairākiem galvenajiem pasākumiem, kas jāaplūko holistiski.

1. attēls. Saikne starp pamatprincipiem, politikas prioritātēm/stratēģijām un galvenajiem pasākumiem

CROSP pašpārbaudes rīks: ceļvedis virzībā uz speciālistu nodrošinājuma lomas maiņu

CROSP sistēma bija pamats, lai izstrādātu **ceļvedi speciālistu nodrošinājuma lomas maiņai**. Šajā ceļvedī sniegts visaptverošs pārskats par politikas prioritātēm un stratēģijām, kā arī par efektīvai īstenošanai nepieciešamajiem galvenajiem soļiem vai atskaites punktiem.

Tā galvenais mērķis ir:

- palīdzēt valstīm novērtēt/uzraudzīt savu situāciju, nosakot stiprās un vājās puses, kā arī to, kādā posmā tās atrodas, virzoties uz speciālistu nodrošinājuma lomas maiņu;
- atbalstīt valstis, lai definētu politikas jomas, kurās nepieciešama turpmāka attīstība, kā arī noteiktu turpmāk veicamos pasākumus un visu ieinteresēto personu atbildību.

Kopumā šajā ceļvedī 6 pamatprincipi ir saistīti ar 17 politikas prioritātēm un stratēģijām, kā tas parādīts 2. attēlā.

1. pamatprincips

Kopīga apņemšanās izstrādāt iekļaujošu izglītību

1.1. politikas prioritāte/stratēģija.

Pastāv kopīga apņemšanās nodrošināt iekļaujošu izglītību, ko atbalsta politiskā griba veicināt ilgtermiņa pārmaiņas.

1.2. politikas prioritāte/stratēģija.

Valsts politika ietver kopīgu apņemšanos nodrošināt iekļaujošu izglītību, ko atbalsta uz cilvēktiesībām balstīta pieeja.

1.3. politikas prioritāte/stratēģija.

Izstrādāta politika un stratēģijas, kas veicina vienotu izpratni par iekļaujošo izglītību starp vispārējās izglītības un specializētajiem sektoriem.

2. pamatprincips

Zināšanu apmaiņas veicināšana un iekļaujošu kompetenču apguve, izmantojot sadarbību un sadarbības tīklu veidošanu

2.1. politikas prioritāte/stratēģija.

Politika un stratēģijas atbalsta zināšanu apmaiņu, veidojot profesionālas mācību kopienas.

2.2. politikas prioritāte/stratēģija.

Speciālo skolu pārveidošana par resursu centriem nodrošinās zināšanu apmaiņu starp speciālistiem no specializētās un vispārējās izglītības sektoriem.

2.3. politikas prioritāte/stratēģija.

Profesionālu sniegtā nepārtrauktā atbalsta nodrošināšana ļauj vispārīzglītojošo skolu speciālistiem, ģimenēm un izglītojamajiem apgūt iekļaujošas kompetences.

3. pamatprincips

Nepārtrauktas profesionālās apmācības nodrošināšana iekļaujošās izglītības jomā

3.1. politikas prioritāte/stratēģija.

Profesionālās mācīšanās iespējas veicina vienotu valodu attiecībā uz visu izglītojamo iekļaušanu.

3.2. politikas prioritāte/stratēģija.

Vispārējās izglītības un specializēto nozaru profesionāļiem ir atbilstošas kompetences/prasmes, kvalifikācija un instrumenti darbam ar dažādām grupām.

3.3. politikas prioritāte/stratēģija.

Profesionāla mācīšanās iespēju sasaiste vispārīzglītojošo un specializēto nozaru skolotājiem.

4. pamatprincips

Atbalsts iekļaujošās skolas vadībai un pārvaldībai

4.1. politikas prioritāte/stratēģija. Skolu vadītāji veicina iekļaujošās izglītības vīziju, tostarp kopīgas vērtības, kopīgu valodu un izpratni, kā arī holistisku pieeju.

4.2. politikas prioritāte/stratēģija. Nodrošināt gan vispārīzglītojošo skolu, gan specializēto skolu vadītāju spējas un pārliecību, lai atbalstītu iekļaujošo izglītību.

4.3. politikas prioritāte/stratēģija. Skolu vadītāji un vadība atbalsta iekļaujošu izglītību sadarbojoties.

5. pamatprincips

Ieinteresēto personu aktīvas iesaistīšanās veicināšana

5.1. politikas prioritāte/stratēģija. Ir ieviesta visaptveroša valsts politika un stratēģijas, kas izstrādātas pēc vispusīgām diskusijām ar visām ieinteresētajām personām, ar skaidru politisko redzējumu un gribu.

5.2. politikas prioritāte/stratēģija. Politika nodrošina, ka izglītojamie un ģimenes ir galvenie dalībnieki un tiek uzskatīti par galveno resursu mācīšanās un mācīšanas procesā.

6. pamatprincips

Pastāvīgas uzraudzības un novērtēšanas veicināšana

6.1. politikas prioritāte/stratēģija. Pastāv valsts mēroga iekļaujošās izglītības kvalitātes rādītāji, kuros ņemtas vērā vietējās atšķirības, izglītojamo vajadzību daudzveidība un speciālistu nodrošinājuma loma.

6.2. politikas prioritāte/stratēģija. Uzraudzības un novērtēšanas nodrošināšanai ir izveidotas sadarbības struktūras/procesi.

6.3. politikas prioritāte/stratēģija. Ir ieviesta visaptveroša sistēma, lai uzraudzītu, kā speciālistu nodrošinājums atbalsta vispārējās izglītības nozari iekļaujošās izglītības īstenošanā (ietverot iekšējās un ārējās novērtēšanas apakšsistēmas).

CROSP pašnovērtējuma rīks ietver visus pamatprincipus, politikas prioritātes/stratēģijas un orientējošos galvenos pasākumus pašnovērtējuma jautājumu veidā.

Šis rīks paredzēts galvenokārt lēmumu pieņēmējiem valsts/reģionālā/vietējā līmenī, kā arī speciālistiem skolu līmenī. Tas var ļaut lēmumu pieņēmējiem un citiem speciālistiem izvērtēt un izstrādāt nepārtrauktu atbalsta sistēmu iekļaujošai izglītībai.

CROSP rīks ir **atvērtā pirmkoda dokuments**. Dalībvalstis var izmantot šo rīku par pamatu, lai to apstiprinātu un pielāgotu atbilstoši savas valsts specifikai. Ir svarīgi šo rīku uzskatīt par instrumentu, kas attīstās. Valstis tiek mudinātas:

- pārtulkot jautājumus, definīcijas un elementus atbilstoši konkrētās valsts izglītības reālajai situācijai;
- sadarboties un veidot praktiskus tīklus starpministriju, starpteritoriālā un starpprofesionālā līmenī;
- izmantot šo rīku kā līdzekli, lai nodrošinātu ieinteresēto personu iesaistīšanos speciālistu nodrošinājuma lomas maiņā.

Nobeiguma piezīmes

Valstu virzība uz speciālistu nodrošinājuma reorganizāciju var būt atšķirīga. Tomēr visām valstīm tas būtu jāuzskata par pakāpenisku, nepārtrauktu procesu, kurā tiek ievēroti vieni un tie paši principi un viens un tas pats galvenais mērķis — nodrošināt kvalitatīvu izglītību visiem izglītojamajiem.

CROSP projekts sniedza pamatzināšanas un ieteica visaptverošu sistēmu šā mērķa sasniegšanai. CROSP rīks, kas ir projekta galvenais rezultāts, var kalpot kā resurss, lai aizsāktu vai turpinātu nepārtrauktu procesu, atbalstot speciālistu nodrošinājuma lomas maiņu.

Šis rīks ļauj savstarpēji apmainīties zināšanām vispārējās un speciālās izglītības speciālistiem, iesaistot viņus kolektīvās apspriedēs un pasākumos, kas vērsti uz iekļaujošas izglītības sistēmu attīstību.

Valstis šo instrumentu var uztvert arī kā stimulu diskusijām, lai kolektīvi definētu kopīgas vērtības, kopīgu valodu, stratēģijas un darbības, kā arī konkrētus īstenošanas plānus. Tas dod iespēju veidot starpvalstu sadarbību, kur dažādas valstis darbojas kā “kritiskie draugi”, dalās pieredzē un sniedz savstarpēju atbalstu.

Cerams, ka šis rīks tiks tālāk pielāgots un apstiprināts izmantošanai valstu kontekstā un palīdzēs valstīm to centienos izveidot iekļaujošākas izglītības sistēmas.

Atsauces

Apvienoto Nāciju Organizācija, 1989. *Konvencija par bērna tiesībām*. 1989. gada 20. novembris

Apvienoto Nāciju Organizācija, 2006. *Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām*. 2006. gada 13. decembris

Eiropas Savienības Padome, 2018. *Padomes ieteikums (18. gada 22. maijs) par to, lai veicinātu kopīgas vērtības, iekļaujošu izglītību un Eiropas dimensiju mācīšanās*. (2018/C 195/01)

Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūra, 2015. *Aģentūras nostāja par iekļaujošas izglītības sistēmām*. Odense, Dānija

Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūra, 2019. *Changing Role of Specialist Provision in Supporting Inclusive Education: Mapping Specialist Provision Approaches in European Countries [Speciālistu nodrošinājuma mainīgā loma iekļaujošas izglītības atbalstīšanā: Speciālistu nodrošinājuma plānojuma pieejas Eiropas valstīs]*. (S. Ebersold, M. Kyriazopoulou, A. Kefallinou un E. Rebollo Píriz, red.). Odense, Dānija

Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūra, 2021. *Galvenie principi — Atbalsts iekļaujošās izglītības politikas izstrādei un īstenošanai*. (V. J. Donnelly un A. Watkins, red.). Odense, Dānija

Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūra, 2022. *Changing Role of Specialist Provision in Supporting Inclusive Education: Formative Evaluation of Peer Learning [Speciālistu nodrošinājuma mainīgā loma iekļaujošas izglītības atbalstīšanā: Savstarpējās mācīšanās formatīvais novērtējums]*. (H. Weber, red.). Odense, Dānija

Endrjūss M. un Mannings N., 2015. *A study of peer learning in public sector reforms. Experience, experiments and ideas to guide future practice. Part Three: Annexes [Pētījums par savstarpējo mācīšanos publiskā sektora reformās. Pieredze, eksperimenti un idejas turpmākai praktiskai darbībai. Trešā daļa: Pielikumi]*. Parīze: Effective Institutions Platform

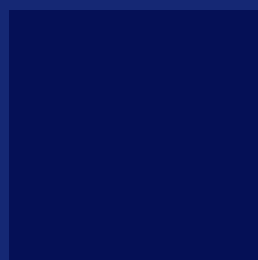

Sekretariāts:

Østre Stationsvej 33
DK-5000
Odense C
Dānija
Tālr.: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Briseles birojs:

Rue Montoyer 21
BE-1000
Brussels
Belgium
Tālr.: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org